

آنچه در این ستون می‌خوانید، دیدگاه‌های رسانه‌های خارجی است که صرفاً جهت اطلاع‌رسانی منتشر می‌شود و این دیدگاه‌ها موضع روزنامه «هم‌میهن» نیست.

THE
NATIONAL
INTEREST

این صلح واقعی نیست

پاییز گذشته در اوج کارزار انتخابات ریاست‌جمهوری آمریکا دونالد ترامپ با انتشار پیامی در شبکه اجتماعی تروث‌سوشیال نسبت به بی‌توجهی دولت جو بایدن نسبت به سرکوب ارمنی‌ها توسط دولت جمهوری آذربایجان اعتراض کرد. او گفت که اگر رئیس‌جمهور شود جلوی «پاکسازی قومی و خشونت علیه مسیحیان» را خواهد گرفت. به نظر می‌رسد که برنامه روز جمعه برای امضای توافق صلح ارمنستان و آذربایجان، اجرای همان وعده بود. اما اگر دقیق‌تر نگاه کنیم، این توافق بی‌خاصیت و تلاشی مذبوحانه برای وانمود کردن آذربایجان به عنوان یک شریک قابل اعتماد است. ساده‌تر اینکه این توافق فقط نمادین است و بن‌مایه‌ای ندارد. نخست اینکه هیچ صلح پایداری در قفقاز جنوبی بدون مسئولیت‌پذیر کردن جمهوری آذربایجان که توسط یک دیکتاتور نفتی، الهام علی‌اف، اداره می‌شود و هیچ تمایلی برای احترام به حقوق بشر و حاکمیت قانون ندارد. او ماهرانه از منابع طبیعی و جغرافیای کشورش برای انعقاد بی‌شمار توافق ژئوپلیتیک استفاده کرده است و کار رهبران جهان را در عرصه جهانی راه انداخته است. به همین دلیل هم هست که اروپا و آمریکا نتوانسته‌اند جلوی آذربایجان را در گرسنگی دادن به ارمنی‌ها در سرزمین مادری‌شان، آرتساخ که به نام ناگورنو-قره‌باغ هم شناخته می‌شود بگیرد. اقدام آذربایجان در سپتامبر ۲۰۲۳ بعد از ۱۰ ماه محاصره زمینی عاقبت به پاکسازی قومی بیش از ۱۲۰ هزار ارمنی از سرزمین‌های‌شان منجر شد که بزرگ‌ترین جابه‌جایی جمعی ارمنی‌ها از زمان نسل‌کشی سال ۱۹۱۵ بود. رفتار آذربایجان از زمانی که این منطقه تحت محاصره و تصرف کرده است، کاملاً منافی تمایل به صلح بوده است و مستمر آترجیح باکو به مواجهه و حتی خشونت را نمایش داده است. باکو به ننگ داشتن زندانیان سیاسی و آسرای جنگی ارمنی در زندان بدون رسیدگی قضایی ادامه می‌دهد. عفوبین‌الملل و دیدبان حقوق بشر دادگاه‌های نمایشی آذربایجان را زیر سوال برده‌اند. بعد از فشارهای بین‌المللی، علی‌اف دستور داد که کمیته بین‌المللی صلیب سرخ آذربایجان را ترک کند. این اقدام آخرین حلقه تماس زندانیان سیاسی ارمنی با جهان خارج را هم از آنها گرفت. آذربایجان هم‌زمان با ادعای صلح در حال پاکسازی فرهنگی منطقه از کلیساها، اماکن مقدس و چلیپاسنگ‌های ارمنی‌ها است و اماکن مقدس منطقه آرتساخ را که قدمت هزاران ساله دارند از بین می‌برد. از سال ۲۰۲۰ تاکنون برآورد می‌شود که نیروهای آذربایجان با ادعای احیای منطقه به شکل اصلی‌اش، تاکنون ۴۰۰ کلیسا و اماکن مذهبی دیگر ارمنی را از بین برده‌اند. فرهنگ ارمنی از زمان ایجادش در سال ۳۰۱ میلادی باعث شده است که ارمنستان قدیمی‌ترین ملت مسیحی جهان تلقی شود. جمهوری آذربایجان با نابودی و بی‌احترامی به تاریخ ارمنستان نشان می‌دهد که دنبال صلح واقعی نیست. حتی بعد از ضمیمه کردن آرتساخ، علی‌اف نسبت به بخش بزرگی از شرق ارمنستان هم ادعای ارضی دارد و آن را سرزمین تاریخی آذربایجان تلقی می‌کند و آن را آذربایجان غربی می‌نامد.

بهرغم وضوح نیت‌های واقعی جمهوری آذربایجان، دونالد ترامپ همچنان واقعیت‌های میدانی را نادیده می‌گیرد. از بسیاری جهات ترامپ در واقع وعده خود را نسبت به مسئولیت‌پذیر کردن آذربایجان به خاطر اقداماتش علیه ارمنی‌ها، نقض کرده است. به نظر می‌رسد که او بیشتر از اینکه به زندگی ارمنی‌ها و ثبات منطقه اهمیت بدهد، دنبال منابع طبیعی منطقه است. در نتیجه هرگونه توافق صلح واقعی بین ارمنستان و آذربایجان، مستلزم آزادی تمامی زندانیان سیاسی ارمنی و رهایی بی‌قیدو شرط کلیه آسرای جنگی ارمنستان است. این توافق باید مسئله سوءرفتار جمهوری آذربایجان با اماکن مقدس و باستانی ارمنی را در نظر بگیرد و هر شکل از تجدیدنظرطلبی فرهنگی را که ممکن است زمینه‌ساز حملات آینده به ارمنستان باشد، محکوم کند. این توافق باید اجرای حکم دیوان دادگستری بین‌المللی برای بازگشت «امن، بدون مانع و سریع» ارمنی‌ها به آرتساخ را تضمین کند. قطعاً هدف نهایی باید صلح باشد، اما بدون مسئولیت‌پذیری امکان هم‌زیستی و تسامح در منطقه وجود ندارد. تا به امروز آذربایجان نشان داده است که صلح نمی‌خواهد، بلکه ارمنستان را می‌خواهد.

عکس: President

تحت تاثیر نیروهای خارجی

متغیرهایی که آینده روابط تهران و اسلام‌آباد را رقم می‌زند

شهاب شهسواری

خبرنگار گروه دیپلماسی

پس از سفرهای رسمی نخست‌وزیر پاکستان به تهران و رئیس‌جمهور اسلامی ایران به اسلام‌آباد و حمایت بی‌سابقه پاکستان در جنگ ۱۲ روزه اسرائیل علیه ایران، گمانه‌زنی‌ها در زمینه بهبود چشمگیر روابط ایران و پاکستان افزایش پیدا کرده است. هر دو کشور به تازگی درگیر منازعه‌ای ناخواسته شده بودند، پاکستان در جنگ ۴ روزه با هند شاهد تجاوز نظامی هند به بهانه حملات تروریستی در کشمیر بود و ایران نیز ۱۲ روز تجاوز نظامی اسرائیل را به سرزمین خود تحمل کرد. ایران و پاکستان در شرایطی به یکدیگر نزدیک‌تر می‌شوند، که اسرائیل و هند نیز در سال‌های اخیر روابط مستحکم‌تر و نزدیک‌تری با یکدیگر برقرار کرده‌اند. تلاش برای توسعه روابط ایران و پاکستان سابقه دیرینه دارد. ایران

نگاه
دیپلمات

سیدمحمدعلی حسینی سفیر پیشین ایران در پاکستان در گفت‌وگو با «هم‌میهن»:

امیدها به توسعه روابط ایران و پاکستان بیشتر شده است

نزدیک پاکستان، بر روابط تهران و اسلام‌آباد تأثیرهای زیادی گذاشته‌بود. اما با امضای توافق عادی‌سازی روابط ایران و عربستان سعودی در اسفند ۱۴۰۱، عملاً مانع عربستان از مقابل روابط ایران پاکستان برداشته‌شد.

مسعود پزشکیان، رئیس‌جمهور اسلامی ایران در سفر هفته پیش خود به پاکستان، پس از امضای ۱۲ توافق‌نامه با پاکستان در نشست خبری مشترک با نخست‌وزیر این کشور گفت: «با تقویت انسجام و همکاری میان کشورهای اسلامی می‌توان از بروز تجاوزات جدید رژیم صهیونیستی جلوگیری کرد و با گسترش مناسبات همه‌جانبه میان جمهوری اسلامی ایران و جمهوری اسلامی پاکستان، الگویی موفق برای همکاری‌های منطقه‌ای و وحدت امت اسلامی ارائه داد. باور عمیق من این است که به‌راحتی و در زمان کوتاه می‌توانیم حجم روابط تجاری میان ایران و پاکستان را از ۳ میلیارد دلار کنونی به سطح ۱۰ میلیارد دلار پیش‌بینی‌شده افزایش دهیم.»

اما متغیرهای متعددی وجود دارند که روابط تهران و اسلام‌آباد را تحت تأثیر خود قرار می‌دهند. از جمله این متغیرها، می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

۱ تروریسم: گروه‌های شبه‌نظامی استقلال طلب در مرز ۹۰۰ کیلومتری ایران و پاکستان، همواره مسئله‌ای تنش‌زا در روابط دو کشور تلقی شده‌اند. هر چند در هر دو سوی مرز گروه‌های شبه‌نظامی با ادعای استقلال خواهی منطقه بلوچستان با دولت‌های مرکزی مقابله می‌کنند، اما تهران و اسلام‌آباد در طول سالیان دراز به جای ورود به همکاری مشترک برای مبارزه با این گروه‌های شبه‌نظامی، مسیر تقابل و رقابت را در پیش گرفته‌بودند. ایران از یک طرف پاکستان را به میزبانی و حمایت از گروه‌های تروریستی مانند جیش العدل متهم می‌کند و از سوی دیگر اسلام‌آباد هم تهران را به حمایت و پناه دادن به گروه شبه‌نظامی ارتش آزادی‌بخش بلوچستان متهم می‌کرد. هر دو گروه شبه‌نظامی اقدامات تروریستی در خاک ایران و پاکستان انجام می‌دادند. دی‌ماه ۱۴۰۲ با حمله موشکی ایران به مواضع گروه تروریستی جیش‌العدل، تنش در روابط ایران و پاکستان بالا گرفت. اندکی بعد پاکستان با حملاتی تلافی‌جویانه به مواضعی که ادعا می‌شد به گروه‌های شبه‌نظامی مخالف دولت پاکستان در خاک ایران تعلق دارد، به این حملات پاسخ داد. از آن زمان تاکنون دو کشور سعی کرده‌اند مسئله امنیت در مرزهای مشترک را به جای مسیر تقابل به سمت مسیر تعامل و همکاری پیش ببرند. پزشکیان در اسلام‌آباد در این خصوص گفت: «با توجه به تهدیدات گروه‌های تروریستی در نقاط مرزی، افزایش همکاری‌های ایران و پاکستان برای تأمین امنیت مرزها و فراهم‌سازی آرامش و آسایش شهروندان در شهرهای مرزی، مورد تأکید و توافق قرار گرفته است.» شهپاز شریف، نخست‌وزیر پاکستان هم تأکید کرد: «ایران و پاکستان در مورد تروریسم یک هدف مشترک دارند، هیچ نوع تروریسم که در ایران به وقوع پیوندد را قبول نمی‌کنیم. اگر در ایران کسی هدف ترور قرار گیرد این است که کسی در پاکستان هدف ترور قرار گیرد. به این دلیل باید از مرز چند هزار کیلومتری مشترکمان دفاع کنیم و جلوی هر نوع تروریسم را بگیریم.» یکی از نگرانی‌هایی که بیش از

نخستین کشوری بود که استقلال پاکستان را به رسمیت شناخت. ۶ دهه پیش، سال ۱۳۴۳ نخستین پیمان همکاری سه‌جانبه میان ایران، ترکیه و پاکستان با عنوان «پیمان عمران منطقه‌ای» یا RCD شکل گرفت. مقام‌های ایران و پاکستان در سفر اخیر رئیس‌جمهور ایران به اسلام‌آباد، بعد از ۶۱ سال بار دیگر بر از سرگیری همکاری سه‌جانبه با ترکیه تأکید کردند. در حال حاضر RCD به سازمان همکاری اقتصادی (ECO) تبدیل شده است که علاوه بر ایران، پاکستان و ترکیه، ۷ عضو منطقه‌ای دیگر نیز دارد. علی‌رغم دهه‌ها تلاش برای تشکیل یک محور مسلمان قدرتمند میان سه کشور ایران، ترکیه و پاکستان، روابط این سه کشور بیش از اینکه در چارچوب همکاری‌های مشترک پیش برود، در چارچوب رقابت‌های منطقه‌ای ادامه یافته‌است. ایران با پاکستان در افغانستان سال‌ها دچار رقابتی مخرب بودند و تا همین سال‌های اخیر که روابط پاکستان با طالبان تا حدی سرد شد، این رقابت با شدت ادامه داشت. در عین حال فراز و فرودهای رابطه ایران با عربستان سعودی، به عنوان حامی مالی و متحد

روابط میان دو ملت و دولت ایران و پاکستان همواره سازنده و صمیمانه و همراه با حمایت‌های متقابل در شرایط سخت و دشوار بوده است. حمایت‌های اخیر پاکستان از جمهوری اسلامی ایران و در جریان جنگ تحمیلی رژیم صهیونیستی در همین راستا اما با قوت و یکپارچگی بیشتر و با مشارکت و اتفاق نظر دولت و مجلس سنا و نمایندگان و احزاب مختلف و مقامات برجسته سیاسی و تشکلهای مردمی صورت گرفت و از این جهت در میان کشورهای جهان بی‌نظیر بود. این اقدام هوشمندانه، به‌موقع و فراموش‌ناشدنی در تاریخ روابط دو کشور ثبت و ضبط گردیده و در تقویت مناسبات در ابعاد مختلف همکاری‌ها تأثیر مثبت و سازنده‌ای خواهد داشت.

تهران و اسلام‌آباد از گذشته تاکنون روابط دو جانبه خود را بر اساس منافع مشترک، احترام متقابل و پیوندهای دیرینه تاریخی، فرهنگی، مذهبی، زبانی و مردمی تقویت کرده‌اند. این روابط همواره روند رو به رشدی را تجربه کرده است.

❖ در سفر رئیس‌جمهور ایران به پاکستان اعلام شد که هدف‌گذاری تجارت ۱۰

میلیارد دلاری میان دو کشور انجام شده است، این هدف‌گذاری در دوره دولت پیشین هم مطرح شده بود، با توجه به سطح کنونی تجارت دو کشور، آیا رسیدن به هدف ۱۰ میلیارد دلاری میسر است؟

این هدف‌گذاری نشان از اراده سیاسی مقامات عالی دو کشور و همچنین اهمیت والای سیاست همسایگی در طرفین می‌باشد که امر مهم و اساسی است. با توجه به ظرفیت‌های موجود دو کشور نیز می‌توان گفت این رقم دور از دسترس نیست لکن دستیابی به آن منوط به شرایطی است که در صورت بی‌توجهی از دسترس خارج خواهد شد. مهمترین شرط در موفقیت این موضوع تلاش جدی و پیگیری مسئولین ذیربط اجرایی دو کشور برای عملیاتی کردن توافقات و تفاهسات به‌عمل‌آمده در این سفر و در سفرهای گذشته است. شما می‌دانید اگر دربی این هدف‌گذاری‌ها، همت عالی مقامات اجرایی نباشد و به‌ویژه زمانبندی مناسب و منطقی صورت نگیرد، طبعاً توفیقی هم حاصل نخواهد شد. روند رو به رشد فضای صمیمانه موجود بین ایران و پاکستان امید بیشتری را به آینده

